

Změny spotřebitelského práva ve vztahu k poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb

JIŘÍ HRÁDEK*

Changes to consumer law with respect to provision of digital content and digital services

Summary: The main goal of the article is to present, in a structured way, the new legal regulation of the provision of digital content and services, which was brought into Czech law by the implementation of the EU consumer directives. The main added value of the new regulation, which was incorporated into the Civil Code and the Act on Consumer Protection, consists in creating a new and advanced framework for the digital environment and the establishment of institutes to provide sufficient protection to contracting parties. An example is the regulation of digital content or service and the comprehensive regulation of conformity with the contract as well as the consequences of the breach of duty. A fundamental change represents the acceptance of compensation for digital content or a service consisting in the provision of personal data. This approach, which has to take into consideration both the human rights dimension of personal data and their property value, will certainly lead to major discussions in the future about the admissibility, or limits of actions of the contracting parties.

Key words: Digital content; digital service; Conformity of the digital content or digital service; Subjective requirements for conformity; Objective requirements for conformity

Dne 6. ledna vstoupil v účinnost zákon č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon transponuje do českého právního řádu tři evropské směrnice na ochranu spotřebitele, a to

- směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb (dále „směrnice o digitálním obsahu“),
- směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 o některých aspektech smluv o prodeji zboží (dále „směrnice o prodeji zboží“) a
- směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2161 o lepším vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele.

Zákonem dochází k úpravě zejména dvou právních předpisů, a to zákona o ochraně spotřebitele a občanského zákoníku.

Cílem novely je do českého práva nejen řádně transponovat novou spotřebitelskou legislativu, která je již založena na principu

plné harmonizace, ale též napravit nedostatky dosavadní právní úpravy, která v mnohém narazila na své limity.

Zejména ale nová právní úprava reaguje na vytvoření nového rámce pro digitálního prostředí. Definování podstaty digitálního obsahu, a ještě více digitálních služeb, bylo v České republice naléhavou nutností, protože ani chápání digitálního obsahu, ani klasifikace digitálních služeb nebyly jednotné. Navíc novou úpravou směrnice o prodeji zboží došlo ke zpřesnění úpravy poskytování digitálního obsahu na pevném nosiči, což by při zachování dosavadní úpravy vedlo k nesprávné aplikaci spotřebitelské úpravy.

Abychom správně popsali legislativní rámec a novou úpravu, budeme se vedle detailního popisu transpozice směrnice o digitálním obsahu věnovat i některým dílčím aspektům směrnice o prodeji zboží.

Základ právní úpravy

Spotřebitelská kupní smlouva

Dosavadní právní úprava tzv. spotřebitelské koupě je založena na transpozici směrnice

* Autor je odborným asistentem na Katedře občanského práva PF UK. E-mail: hradek@prf.cuni.cz.

1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží. Transpozice evropské úpravy je provedena především ustanoveními o prodeji zboží v obchodě (§ 2158 až 2174 o. z.)¹ a osobní působnost české právní úpravy se vztahuje nejen na spotřebitele, ale také na jiné osoby nepodnikající (§ 2158 odst. 1 o. z.).

Směrnice o prodeji zboží pro tuto právní úpravu představuje zásadní změnu, neboť nová směrnice právní předlohu české úpravy zcela nahrazuje, a to nejen obsahově, ale i samotným přístupem. Na rozdíl od předchozí právní úpravy, která byla založena na principu minimální harmonizace, a členskému státu tedy ponechávala možnost pro spotřebitele výhodnější úpravy, je nová úprava založena na maximální harmonizaci s možností odchylek, které jsou výslovně ve směrnici uvedené.

Věcná působnost úpravy směrnicí o prodeji zboží se nově vedle běžných movitých věcí vztahuje také na smlouvy o prodeji zboží s digitálními prvky, tedy s digitálním obsahem nebo digitální službou. Podmínkou však je, že jsou tyto digitální prvky se zbožím spojeny takovým způsobem, že by bez nich zboží nemohlo plnit své funkce. Zda je poskytování digitálního obsahu nebo digitální služby, které jsou ve zboží obsaženy nebo s ním propojeny, součástí kupní smlouvy s prodávajícím, závisí ale i na obsahu smlouvy, na skutečnosti, že je takový obsah nebo služba běžnou součástí zboží daného druhu nebo zda prodávající nebo jiná osoba v dodavatelském řetězci učiní veřejné prohlášení o povaze zboží.

Pokud však hmotný nosič (CD, DVD, USB, paměťové karty apod.) slouží jen jako nosič digitálního obsahu, nejedná se o zboží ve smyslu směrnice o prodeji zboží a směrnice se neuplatní.

Pokud by tedy bylo v reklamě uvedeno, že chytrá televize obsahuje určitou videoaplikaci, tato videoaplikace by měla být součástí kupní smlouvy. To platí bez ohledu na to, zda jsou digitální obsah nebo digitální služba předem nainstalovány ve vlastním zboží, nebo zda je nutné je následně stáhnout do jiného zařízení, a jsou tedy se zbožím pouze propojené. Chytrý telefon by mohl být například dodáván se standardizovanou, předem

nainstalovanou aplikací poskytnutou na základě kupní smlouvy, jako je například aplikace budíku nebo fotoaparátu. Jiným příkladem by mohly být chytré hodinky. V tomto případě by hodinky samotné byly zbožím s digitálními prvky, jež může plnit své funkce pouze s aplikací, která je poskytnuta na základě kupní smlouvy, avšak kterou si spotřebitel musí stáhnout do chytrého telefonu.

Český zákonodárce transpozicí této úpravy do občanského zákoníku zejména zužuje osobní působnost úpravy na spotřebitele a vyjasňuje stávající pravidla, která byla částečně nejasná a částečně v rozporu s evropskou předlohou.²

Digitální obsah a digitální služby

Závazky, jejichž obsahem je poskytování digitálního obsahu nebo digitálních služeb, dosud nebyly na unijní ani národní úrovni uceleně upraveny, byť parciálně ano. Poskytování digitálního obsahu bylo částečně řešeno ve směrnici 2011/83/EU o právech spotřebitelů, která však regulovala obecně pouze uzavírání smluv na dálku a mimo obchodní prostory a obecné použití ustanovení o poskytování digitálního obsahu tak bylo problematické, byť směrnice příslušnou definici digitálního obsahu obsahovala.

Směrnice o digitálním obsahu představuje v tomto směru radikální změnu, když upravuje práva spotřebitelů při poskytování digitálního obsahu a služeb komplexně. Směrnice nabízí následující definice klíčových pojmů:

- digitálním obsahem se rozumí data, která jsou vytvořena a poskytována v digitální podobě, jako jsou např. počítačové programy, aplikace, hry, hudba, videa či texty, bez ohledu na to, zda jsou získána stahováním, metodou streamingu, z hmotného nosiče či jiným způsobem. Jak již však bylo uvedeno výše u směrnice u prodeje zboží, pokud je digitální obsah poskytnut na hmotném nosiči, měl by být považován za zboží. Pokud ale digitální obsah není obsažen na hmotném nosiči, neuplatní se režim kupní smlouvy;
- digitální službou chápeme takovou službu, která umožňuje uživateli vytvářet, zpracovávat nebo uchovávat data v digitální

¹ Na spotřebitelskou kupní smlouvu se ale do účinnosti novely použila obecná ustanovení o kupní smlouvě (§ 2085 a násl. o. z.) a obecná pravidla odpovědnosti za vadné plnění (§ 1914 až 1925 o. z.).

² Jedním z příkladů rozporuplnosti dosavadní právní úpravy je diskuse ohledně odpovědnosti za vady a existence tzv. zákonné záruky, kterou upravoval původní občanský zákoník a u které dosavadní úprava § 2161 a § 2165 o. z. není jednoznačná. Dále lze zmínit problematiku věcné působnosti pododdílu o prodeji zboží v obchodě, kdy právní úprava používá nejen pojem zboží, ale i věci, což vede k nejednoznačným závěrům, zda a do jaké míry se právní úprava vztahuje nehmotné a nemovité (Nejvyšší soud, sp. zn. 33 Odo 1314/2005). Bez zmínky pak nesmí zůstat ani hierarchie nápravných opatření v případě vadného plnění, která je obsažena jak ve zvláštní, tak obecné úpravě a vede k nejednoznačným závěrům, jaká pravidla se uplatní.

podobě anebo k nim přistupovat, nebo služba, která umožňuje sdílet data v digitální podobě nahraná nebo vytvořená tímto nebo jiným uživatelem služby nebo jakoukoli jinou interakci s těmito daty, včetně technologie „software-as-a-service“. Jde například o služby sdíleného videa, audio či jiných souborů, zpracovávání textu, digitální hry nebo hry nabízené v prostředí „cloud computing“ a sociální média.³

Digitální obsah a digitální služba budou spadat pod úpravu směrnice o digitálním obsahu (a nikoliv pod úpravu směrnice o prodeji zboží), pokud nepřítomnost digitálního obsahu nebo digitální služby, které jsou ve zboží obsaženy nebo se zbožím propojeny, nebrání tomu, aby zboží plnilo svou funkci, nebo pokud spotřebitel uzavře smlouvu o poskytování digitálního obsahu nebo digitální služby, které nejsou součástí kupní smlouvy týkající se zboží s digitálními prvky.

Pokud si například spotřebitel stáhne z obchodu s aplikacemi do chytrého telefonu herní aplikaci, je smlouva o poskytnutí herní aplikace odlišná od smlouvy o prodeji chytrého telefonu samotného. Tato směrnice by se tudíž měla vztahovat pouze na kupní smlouvu týkající se chytrého telefonu, zatímco poskytnutí herní aplikace by mělo spadat do oblasti působnosti směrnice o digitálním obsahu. Stejným příkladem by byl případ, kdy je výslovně dohodnuto, že spotřebitel kupuje chytrý telefon bez určitého operačního systému a následně uzavře smlouvu o poskytnutí operačního systému třetí stranou.

I směrnice o digitálním obsahu je založena na principu maximální harmonizace, a není tedy možné se od ní odchýlit, mimo případy, které směrnice výslovně připouští.

Působnost směrnice o digitálním obsahu se neomezuje na konkrétní smluvní typ či typy a směrnice ani nemá ambici tyto otázky řešit. Pravidla míří na celou škálu závazků, jejichž obsahem je „poskytování“ digitálního obsahu nebo služby digitálního obsahu, přičemž jsou pro oba tyto produkty totožná. V některých případech lze závazek klasifikovat jako smlouvu kupní, o dílo či nájemní.⁴ Tento obecný přístup může být kritizován, neboť umožňuje velmi fragmentovaný

přístup v jednotlivých členských státech, ale na druhou stranu dovoluje zohlednit specifika jednotlivých národních úprav.⁵

Český zákonodárce transpozicí této úpravy do občanského zákoníku zakládá zcela novou úpravu smlouvy o poskytování digitálního obsahu a služeb, a to s univerzální osobní působností.

Digitální obsah v nové právní úpravě

Základní vymezení

V České republice – podobně jako ve většině evropských zemí, s výjimkou Irska a Nizozemí – před transpozicí směrnice o digitálních službách chyběla konkrétní definice digitálního obsahu,⁶ která by odpovídala nově transponovaným ustanovením.⁷

To nový zákon zcela jednoznačně změnil, když stanovil nový typ smlouvy o poskytování digitálního obsahu a služeb, do které byla provedena ustanovení nezbytná pro transpozici směrnice o digitálním obsahu. Zcela v souladu se směrnicí v rozsahu otázek, jež směrnice o digitálním obsahu neupravuje, jako jsou otázky vzniku, platnosti či neplatnosti právního jednání, ale zákonodárce ponechal aplikaci obecných ustanovení závazkového práva.

Základní úprava poskytování digitálního obsahu se uplatní jak na vztahy bez účasti spotřebitele, tak na podnikatelsko-spotřebitelské vztahy (B2B), ustanovení obsažená v § 2389g–q o. z. ale explicitně obsahují úpravu poskytování digitálního obsahu spotřebiteli. Z hlediska řádného plnění právě z tohoto důvodu vzniká dvojkolejně řešení: zatímco nejdůležitější ustanovení zajišťující funkci digitálního obsahu (jako je doba plnění, aktualizace a obrácené důkazní břemeno o shodě zboží) platí v obou vztazích, nápravná opatření v případě rozporu se smlouvou se liší podle toho, zda je kupujícím spotřebitel nebo jiná osoba. Ve vztazích bez účasti spotřebitele mají platit obecné smluvní prostředky nápravy (§ 1914 a násl. o. z.), ve spotřebitelských vztazích platí příslušná pravidla čl. 14 směrnice o digitálním obsahu, která se mírně liší od obvyklých smluvních opravných prostředků (§ 2389l a § 2389m o. z.).

³ Důvodová zpráva, sněmovní tisk 947/21, 78.

⁴ Důvodová zpráva, sněmovní tisk 947/21, 80.

⁵ Čl. 12 preambule směrnice o digitálním obsahu.

⁶ RAFEL, R. M. *The Directive Proposals on Online Sales and Supply of Digital Content (Part I): will the new rules attain their objective of reducing legal complexity?* (2016) 23, IDP UOC 1.

⁷ Pokud jde o chápání digitálního obsahu, v České republice bylo sporné, zda data lze podřadit pod pojem digitálního obsahu, pokud jsou poskytována na trvanlivém médiu (např. DVD). Problém byl v tom, že tato praxe nezohledňovala, zda slouží výhradně jako nosič digitálního obsahu či nikoliv. Kromě toho nebylo definováno ani zboží s digitálními prvky, které k plnění svých funkcí vyžaduje digitální obsah nebo digitální službu. Tyto nejistoty by měla nová pravidla odstranit.

V případě digitálního obsahu zákon rozlišuje závazky, jejichž obsahem je soustavné plnění po určitou dobu, a závazky s obsahem jednorázového plnění nebo opakovaného jednorázového plnění.

Za základ transpoziční úpravy byla vzata úprava závazků se soustavným plněním po určitou dobu, jejichž předmětem plnění je digitální obsah (§ 2389a o. z.). Jednorázové plnění oproti tomu představuje úpravu zvláštní (§ 2389f o. z.). Působnost úpravy o poskytování digitálního obsahu na digitální služby je pak rozšířena samostatným ustanovením § 2389t o. z. Toto řešení nemusí být z hlediska použití smluvního typu nejvhodnější, z hlediska legislativně-právní techniky je ale pro transpozici směrnice dostatečné a efektivní.

Co se způsobu poskytnutí digitálního obsahu týče, § 2389a o. z. používá pojem *zpřístupnění* v digitální podobě, který nezahrnuje zhotovení samotného obsahu. Na smlouvu, jejímž předmětem je zhotovení digitálního obsahu pro spotřebitele, se ustanovení o poskytnutí digitálního obsahu uplatní na základě § 2389g odst. 3 o. z. Není-li však objednatel spotřebitel, bude se jednat o smlouvu o dílo bez vztahu k úpravě poskytování digitálního obsahu.

Zboží s digitálními prvky a digitální obsah poskytovaný na trvalých nosičích sdílí podle nových pravidel osud zboží (§ 1838 o. z.). Proto se na zboží s digitálními prvky, jak je definováno v § 2158 o. z., např. robotické vysavače, uplatní úprava o prodeji spotřebního zboží. Je přitom nerozhodné, zda digitální obsah nebo službu poskytuje pro danou věc prodávající nebo třetí osoba. Jedinou výjimkou je situace, kdy z obsahu smlouvy a z povahy předmětu smlouvy vyplývá, že zboží a obsah jsou poskytovány odděleně. V takovém případě by se na digitální obsah měla vztahovat úprava obsažená v § 2389a a násled. o. z., zatímco na nosič ustanovení o prodeji zboží. Naopak, slouží-li hmotná movitá věc pouze jako nosič digitálního obsahu, neplatí ustanovení o prodeji spotřebního zboží s výjimkou ustanovení o předání plnění a přechodu nebezpečí (§ 2159 o. z.) a zvláštního práva na odstoupení od smlouvy po neúspěšné dodatečné přiměřené lhůtě (§ 2159 o. z.).

Data jako protiplnění

Jednou z největších změn, kterou přinesla směrnice o digitálním obsahu, je umožnění

„zaplacení“ za digitální obsah prostřednictvím osobních údajů.⁸ Konkrétní ustanovení k této problematice je obsaženo v § 2389g odst. 2 o. z., podle kterého se ustanovení o poskytování digitálního obsahu použijí i na případy, kdy uživatel namísto odměny poskytovateli poskytuje nebo se zavazuje poskytnout své osobní údaje, ledaže je poskytovatel zpracovává pouze pro účely poskytnutí digitálního obsahu nebo pouze ke splnění svých zákonných povinností.

Typickým příkladem této praxe je založení účtu na sociální síti, kdy uživatel výměnou za službu digitálního obsahu poskytuje údaje o svém pohybu na síti a další skutečnosti osobní povahy.⁹

Akceptace osobních údajů jako protiplnění je považováno za „jeden z inovativních prvků“ směrnice o digitálním obsahu, ale „empiricky to není nic jiného než schválení společenské praxe“.¹⁰ Je však třeba přiznat, že i přes dosavadní praxi chápání osobních údajů, které mají významný lidskoprávní charakter zakotvený nejen v Ústavě, ale též v Listině základních práv a svobod a Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jako smluvní protiplnění, představuje významný posun. Takové pojetí synallagmatického plnění není pouze doktrinální změnou, ale jednoznačně vyvolává praktické otázky limitů pro obě smluvní strany.

Některé limity přitom nastavuje sama směrnice o digitálním obsahu. Zvláštní povaha protiplnění poskytovaného uživatelem se totiž promítá v explicitní nemožnosti aplikovat některá pravidla, která jsou spjata s placením ceny (např. právo na slevu). Nepoužije se také pravidlo o nemožnosti odstoupit od smlouvy jen pro nevýznamnou vadu.

Z hlediska možnosti poskytnout nebo zavázat se poskytnout své údaje jako protiplnění zároveň dovodíme závěr, že neposkytne-li uživatel údaje v dohodnutém rozsahu, má se za to, že plnění uživatele má vady a poskytovatel má práva z vadného plnění. Na druhou stranu spotřebitel může svůj souhlas s použitím osobních údajů i odvolat, což vede k otázkám, do jaké míry je zpochybňováno vzájemné plnění.

Neomezené právo na odstoupení od smlouvy vyplývá nejen z § 87 o. z., ale je také hlavní zásadou nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním

⁸ K tématu např. RICHTER, Š. Směrnice EU 2019/770 o některých aspektech poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb jako nástroj ochrany spotřebitele. *Jurisprudence*, 2020, č. 4, str. 10–11.

⁹ Důvodová zpráva, sněmovní tisk 947/21, § 2389g.

¹⁰ METZGER, A. *Data as Counter-Performance: What Rights and Duties do Parties Have?*, (2017) 8 JIPITEC 1.

osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále „GDPR“), které je zvláštním předpisem ke směrnici o digitálním obsahu. Pro zpracování osobních údajů za účelem jejich zpeněžení potřebuje poskytovatel spotřebitelův souhlas, jelikož smluvní vztah o poskytování obsahu a služeb za osobní údaje nenaplňuje jiné podmínky podle čl. 6 GDPR. Takovýto souhlas pak může spotřebitel dle čl. 7 odst. 3 GDPR kdykoli bez dalších podmínek odvolat.¹¹ Jakkoliv ale spotřebitel bude realizovat toto své právo, jeho realizace bude zároveň představovat zásah do soukromoprávního vztahu, k jehož dodržování se zavázal.

Český zákonodárce případ, kdy spotřebitel vezme zpět svůj souhlas se zpracováním, nijak neupravuje konkrétní úpravou v občanském zákoníku. Lze tak zastávat názor, že v případě, kdy spotřebitel znemožní obchodníkovi zisk odvoláním souhlasu se zpracováním osobních údajů, přestává tím fakticky plnit svůj závazek a měly by z toho být vyvozeny příslušné občanskoprávní následky.¹² Tento závěr je postaven na chápání plnění prostřednictvím osobních údajů jako synallagmatického plnění, kdy právní zájmy jak spotřebitele, tak poskytovatele jsou rovnocenné a odhlížíme od lidskoprávních aspektů zásad ochrany osobních údajů.

Richter¹³ se naproti tomu domnívá, že hlavní hledisko posuzování nemůže být závazkové právo, nýbrž veřejné normy na ochranu osobních údajů. Protože v řadě případů nebude možné za digitální obsah platit jinak než osobními údaji, souhlas se zpracováním osobních údajů daný pod takovým ekonomickým nátlakem faktického používání poskytnutého obsahu není svobodný a bude neplatný. Z právního hlediska pak, pokud spotřebitel takovýto „souhlas“ odvolá, nejedná se o akt znemožňující jeho plnění, neboť plnění v rovině osobních údajů od počátku možné nebylo.

Přikláníme se k tomu, že jakkoliv má svobodné poskytnutí osobních údajů jako protiplnění významný lidskoprávní aspekt, veřejnoprávní charakter této ochrany nemá ovlivňovat soukromoprávní plnění závazku, k němuž se spotřebitel dobrovolně zavazuje. Jakkoliv totiž nemusí mít spotřebitel volbu mezi způsoby plnění, neuzavření závazku je stále jeho svobodnou volbou v rámci principu autonomie vůle. S ohledem na to, že data

jsou hlavní odměnou za digitální obsah nebo službu (za digitální obsah by se neměly platit žádné další poplatky), bude mít poskytovatel oprávněný zájem na smluvním plnění spotřebitele. Proto i odvolání souhlasu se zpracováním by mělo mít standardní soukromoprávní následky.

Vada plnění

a. Nesoulad se smlouvou

Pro *nesoulad plnění se smlouvou* používaný směrnicí o digitálním obsahu i směrnicí o prodeji zboží používá česká legislativa termín „vada“, což však z terminologického hlediska není na závadu. Nesoulad se smlouvou, jak je chápán směrnicemi, je totiž nedostatek kvality plnění, a tedy vada, jak ji české civilní právo chápe.

Dosavadní pojem nesoulad zboží se smlouvou byl definován v § 2161 o. z., který stanovoval podmínky pro zboží pod nadpisem „jakost při převzetí“. Ustanovení vyžadovalo, aby zboží bylo bez vad, a tato bezvadnost byla vždy poměřována s dohodou stran nebo se zákonným požadavkem, lze-li z něj odvodit požadované vlastnosti.

Nově ustanovení § 2161 o. z. soulad plnění se smlouvou výslovně rozlišuje na subjektivní a objektivní požadavky stanovené v čl. 6 a 7 směrnice o prodeji zboží. Stejnou strukturu podmínek řádného plnění a subjektivních a objektivních požadavků stanoví § 2389i o. z., který reflektuje požadavky stanovené v čl. 7, 8 a 9 směrnice o digitálním obsahu a který se uplatní na vztah se spotřebitelem¹⁴. Tyto požadavky jsou doplněny o ustanovení § 2389c o. z., které vyžaduje, aby zboží bylo bez vad, a poskytovatel poskytl uživateli nejnovější verzi digitálního obsahu dostupnou v okamžiku uzavření smlouvy. To již přitom není omezeno jen na vztah se spotřebitelem a jeho působnost tak bude univerzální.

b. Subjektivní požadavky

Pokud jde o subjektivní požadavky, jejich existence závisí na obsahu ujednání smluvních stran, a tedy i schopnosti uživatele dohodnout se na nich s poskytovatelem. To může být často poměrně obtížné, protože řada smluv bude považována za adhezní, což znamená, že slabší strana má jen velmi omezenou možnost specifikovat subjektivní požadavky.

¹¹ RICHTER, Š. Ochrana osobních údajů v kontextu poskytování digitálních dat spotřebitelům. *Právník*, 2021, č. 9, str. 753.

¹² RICHTER, c. d.

¹³ RICHTER, c. d.

¹⁴ RICHTER, Š. Směrnice EU 2019/770 o některých aspektech poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb jako nástroj ochrany spotřebitele. *Jurisprudence*, 2020, č. 4, str. 12.

Pod subjektivní požadavky ale budou spadat i případné vlastnosti věci, jež poskytovatel sdělil uživateli před uzavřením smlouvy v rámci informační povinnosti podle § 1820 o. z. a které se podle § 1822 o. z. staly součástí jejich smluvního ujednání.

c. Objektivní požadavky

Co se týče objektivních požadavků, jsou stanoveny velmi obecně a jsou založeny jednak na předmluvních informacích a jednak na oprávněných očekáváních uživatele. Velký důraz je také kladen na právní předpisy a technické normy, které je nutné při posuzování vhodnosti předmětu použití k účelu použití dodržovat. Pokud však neexistují aplikovatelné technické normy, uplatní se odkaz na kodexy chování stanovené poskytovateli. Význam takové úpravy může být pro uživatele sporný, protože tyto kodexy mohou reflektovat zájmy daného odvětví, a budou tedy spíše založeny ve prospěch poskytovatele.¹⁵

Obecně dále platí, že plnění rozsahem, jakostí a dalšími výkonnostními parametry, včetně funkčnosti, kompatibility, přístupnosti, kontinuity a bezpečnosti, odpovídá obvyklým vlastnostem digitálního obsahu téhož druhu, které může uživatel rozumně očekávat, i s ohledem na veřejná prohlášení učiněná poskytovatelem nebo jinou osobou v témže smluvním řetězci, zejména reklamou nebo označením. Jednak tedy bude záležet na prohlášeních učiněných poskytovatelem a jednak na objektivním očekávání ze strany spotřebitele v postavení konkrétního uživatele, jaké vlastnosti může očekávat. To je rozdíl od dosavadní úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, kdy očekávání je odvozeno z vymezení výrobku prodávajícím.¹⁶

Odpovědnost poskytovatele za objektivní požadavky má ale své velmi přesné meze. Poskytovatel neodpovídá za požadavky uvedené v § 2389i odst. 2 o. z., pokud před uzavřením smlouvy výslovně upozornil uživatele, že některé vlastnosti digitálního obsahu jsou odlišné, a uživatel s tím při uzavírání smlouvy výslovně souhlasil (§ 2389i odst. 4). Vzhledem k tomu, že souhlas uživatele musí být výslovný, bude v případě sporu provedena obsahová kontrola, zda byl souhlas uživatele skutečně udělen a zda si byl uživatel vědom všech výsledků svého souhlasu.

d. Výjimky

Pokud plnění poskytovatele nespĺňuje subjektivní nebo objektivní požadavky, pak je vadné. Právě s ohledem na technickou stránku plnění (digitální obsah či digitální služba) ale občanský zákoník odpovědnost poskytovatele rozšiřuje i na vadu spočívající ve faktuické instalaci nebo chybě v návodu. Pokud tedy poskytovatel sám nebo prostřednictvím třetí osoby provedl nesprávné propojení digitálního obsahu s digitálním prostředím uživatele, nebo poskytl nesprávné informace a v důsledku těchto skutečností vznikla vada, odpovídá za ni poskytovatel. Typicky se bude jednat o případy instalace softwaru nebo přídatného hardwaru nebo síťové propojování.

Dalším aspektem řádného plnění jsou pak aktualizace. Dle § 2389d o. z. poskytovatel zajistí, aby uživatel dostal sjednané aktualizace digitálního obsahu i potřebné aktualizace, které zaručí, že digitální obsah zůstane po dobu trvání smlouvy bez závad. Vedle možnosti instalace aktualizace musí být uživatel na takovou možnost výslovně upozorněn a poučen. Případná odpovědnost za vady se odvíjí právě od naplnění těchto požadavků: pokud uživatel neprovede aktualizaci v přiměřené době, nenáleží mu práva z vady, která vznikla pouze v důsledku neprovedené aktualizace. Pokud by nebyl na možnost aktualizace upozorněn, nese odpovědnost poskytovatel.

Důkazní břemeno ohledně vady

Vyskytne-li se vada na plnění, může být pro uživatele, který není v dané oblasti profesionál, obtížné (ne-li nemožné) prokázat, že má digitální obsah vadu, z níž je poskytovatel zavázán.¹⁷ Naopak poskytovatel by měl jakožto odborník disponovat potřebnými znalostmi, know-how a technologiemi potřebnými k tomuto zjištění. Proto na základě § 2389e o. z., který má svou předlohu v čl. 12 odst. 3 směrnice o digitálním obsahu, dochází k obrácení důkazního břemene a je na poskytovateli, aby prokázal, že plnil bez vad. Uživatel tak bude muset pouze tvrdit a prokazovat existenci nesouladu se smlouvou, tedy že digitální obsah nebo služba vykazuje nedostatek.¹⁸

Vada digitálního obsahu může mít svou příčinu i na straně uživatele, zejména užívá-li jej s nevhodným hardwarem, softwarem nebo

¹⁵ RICHTER, Š. Směrnice EU 2019/770 o některých aspektech poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb jako nástroj ochrany spotřebitele. *Jurisprudence*, 2020, č. 4, str. 15.

¹⁶ HRÁDEK, J. Damage caused by Product Defects and (Legitimate) Expectation Concerning Product Safety. In: Petrov, V. L., Tokušev, V. (eds.). *Sborník naučnej izsledovanie v pamet na doc. Christian Takov*. Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ochridski“ 2019, str. 312–324.

¹⁷ Důvodová zpráva, sněmovní tisk 947/21, 158.

¹⁸ TICHÝ, L. § 2161. In: Švestka, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V (§ 1721–2520, relativní majetková práva 1. část). Praha 2014, str. 963.

síťovým připojením. Poskytovatel tedy může domněnku vyvrátit, prokáže-li, že uživatel nemá potřebné technické vybavení nezbytné k bezvadnému fungování digitálního obsahu, ačkoli jej na jeho potřebu před uzavřením smlouvy jasně a srozumitelně upozornil.

Při zkoumání podmínky srozumitelnosti a jasnosti poučení ale nepostačí, že byl uživatel formálně poučen. Musí se jednat o poučení, které je jasné a srozumitelné pro průměrného spotřebitele, který je běžně informovaný, přiměřeně pozorný a obezřetný (SDEU C-210/96), a na jeho základě je tento spotřebitel schopen vyhodnotit obsah a pochopit informaci. Co se týče obsahu, musí být poučení přizpůsobeno kontextu a být poskytnuto v jazyce, který je shodný s jazykem, ve kterém je uzavírána smlouva.¹⁹

K ověření dostatečnosti digitálního prostředí je uživatel povinen poskytnout součinnost. Protože takový postup může narušovat soukromí uživatele, je povinnost součinnosti omezena jen na technicky dostupné prostředky, které jsou pro uživatele co nejméně rušivé. V případě, že uživatel odmítne součinnost poskytnout, přestože k tomu není zákonný důvod, bude na uživateli, aby prokázal, že má digitální obsah vadu, z níž je poskytovatel zavázán.²⁰

Lhůty

a. Vytknutí

Od okamžiku přijetí občanského zákoníku se vedla diskuse ohledně charakteru odpovědnosti za vady ve spotřebitelské kupní smlouvě.²¹ Novela § 2161 o. z. tuto diskusi ukončila, když stanovuje, že prodávající odpovídá kupujícímu, že věc při převzetí nemá vady. To však neznamená, že vada musí být již od tohoto okamžiku rozpoznatelná. Naopak, předpokládá se, že se vada často projeví až po určité době, kdy je věc užívána. Proto je tato úprava doplněna ustanovením § 2165 o. z., jež umožňuje uplatnit prostředky nápravy v případě vady, která se projeví kdykoli během dvou let od převzetí. Tedy i ve vztahu k vadě, která se projeví až v poslední den dvouleté doby či lhůty, musí mít spotřebitel dostatek času na reklamaci. Může se tak jednat např. o vadu lepidla, jehož nevhodné vlastnosti se projeví až následně, ačkoliv vada objektivně existovala již k okamžiku zcizení věci.

Specifickou úpravu lze nalézt v případě zboží s digitálním obsahem. Podle § 2165 platí, že je-li předmětem koupě věc s digitálními vlastnostmi a mají-li být podle smlouvy digitální obsah nebo služba digitálního obsahu poskytovány soustavně po určitou dobu, může kupující vytknout vadu, která se na nich vyskytne nebo projeví v době dvaceti čtyř měsíců od převzetí. Má-li být plněno po dobu delší dvou let, má kupující právo z vady, která se vyskytne nebo projeví v této době.

Také v případě poskytování digitálního obsahu dle § 2389a a násl. je rozlišováno, zda se jedná o plnění soustavně nebo jednorázově.

V prvním případě poskytovatel za soulad se smlouvou odpovídá za celou dobu, po kterou plní (§ 2389c o. z.). Ve druhém případě na základě zvláštní úpravy v § 2389f o. z. platí, že poskytovatel odpovídá za vady digitálního obsahu pouze k okamžiku zpřístupnění. Co se lhůty pro vytknutí týče, v nespotebitelských vztazích platí lhůty obecného závazkového práva obsažené v § 1921 o. z., zatímco ve spotřebitelských vztazích se uplatní nová pravidla § 2389k o. z., která poskytují pro projevení se vady dvouletou lhůtu.

b. Charakter odpovědnosti za vadné plnění

Pojetím souladu se smlouvou u jednorázového a soustavného plnění (včetně soustavného plnění u věci s digitálními vlastnostmi) vzniká významný rozdíl v podmínkách uplatnění vad, a tedy v chápání odpovědnosti za vadné plnění. Zatímco v případě jednorázového poskytnutí digitálního obsahu můžeme hovořit o odpovědnosti za vady existující k okamžiku zpřístupnění, v případech soustavného plnění se vrací otázka, zda možnost vytknutí vady po celou dobu poskytování obsahu nevede k možnému závěru o založení (zákoně) záruky za jakost.

Směrnice o digitálním obsahu tuto otázku dogmaticky neřeší a pouze stanovuje, že poskytovatel odpovídá za nesoulad, který nastane nebo se projeví během doby, po kterou mají být digitální obsah nebo digitální služba podle smlouvy poskytovány.

Domníváme se, že pro závěr o existenci či neexistenci záruky je právě toto mlčení zákonodárce rozhodné. Neřešením dané otázky dává zákonodárce najevo svůj úmysl, že nechce zakládat zákonnou záruku jako institut

¹⁹ VONDRÁČEK, O. § 1811. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. *Občanský zákoník, komentář*. Praha 2017, str. 1787, 1788.

²⁰ Důvodová zpráva, sněmovní tisk 947/21, str. 159.

²¹ Zatímco výklad § 2161 o. z. nepředstavoval zásadní problém, diskuse se vedla o povaze ustanovení § 2165 odst. 1 o. z., tedy zda předmětné ustanovení zakládá odpovědnost prodávajícího za jakékoliv vady, které se na věci ve lhůtě 24 měsíců od převzetí kupujícím projeví, nebo toliko reklamační lhůtu k uplatnění vady existující již v době převzetí věci kupujícím.

odlišný od režimu odpovědnosti za vady, nýbrž pouze reaguje na skutečnost, že v případě poskytování digitálního obsahu jako soustavného plnění nelze určit jednoznačně počátek zpřístupnění, resp. za zpřístupnění lze považovat každý jednotlivý moment plnění. Možnost vytknout nesoulad se smlouvou po celou dobu plnění je tak pouze časovým omezením výskytu vady, byť se tato doba shoduje s dobou poskytování digitálního obsahu nebo služby.

Podporu tohoto argumentu najdeme v úpravě čl. 17 směrnice o prodeji zboží, kde evropský zákonodárce výslovně upravuje režim smluvní záruky a jejího vztahu k právům ze zákonné odpovědnosti za vady.

c. Oznámení

Zákonodárce v ustanovení § 2389k odst. 2 o. z. zmiňuje, že soud právo z vady přizná, i když nebyla oznámena bez zbytečného odkladu poté, co ji uživatel mohl zjistit. Není zřejmé, proč zákonodárce spojil problematiku oznámení vady a možnosti soudu přiznat práva z vad i v případě, když vada není oznámena včas, když tento následek obecná úprava (§ 1921 odst. 3 o. z.) spojuje jen s pozdním vytknutím vady. Je pravděpodobné, že zákonodárce tímto ustanovením mířil na zachování práv uživatele v případě prodlení s vytknutím vady a jedná se pouze o nepřesné vyjádření požadavku na včasné vytknutí (notifikaci) po zjištění vady. Nicméně vzhledem k tomu, že se daná úprava použije jen na spotřebitelský vztah, ve vztazích B2B se použije obecná úprava § 1921.

Záruka

Na okraj právní úpravy odpovědnosti za vadné plnění je třeba zmínit problematiku záruky za jakost, jak ji nově upravuje pouze § 2113 o. z. Poskytnutí smluvní záruky je v českém obchodním prostředí zcela běžné, a proto je třeba poukázat na novou úpravu, která se týká prodeje zboží. Tedy i zboží s digitálním obsahem, pro které záruku upravuje čl. 17 směrnice o prodeji zboží.

Předně platí, že vymezení záruky za jakost (tj. obchodní záruky) bude nově obsaženo pouze v § 2113 o. z. Tento krok přispěje k jednoznačné přehlednosti úpravy v rámci kupní smlouvy, neboť § 2174a o. z. stanoví pouze některé dílčí odchylky pro spotřebitelskou kupní smlouvu. Především se jedná o stanovení

formálních a obsahových náležitostí poskytnuté záruky. Spotřebiteli musí být zejména sděleny podrobnosti týkající se obsahu záruky a způsobu uplatňování práv ze záruky (včetně údajů o povinné osobě). Dále musí být spotřebitel upozorněn, že práva ze záruky existují vedle zákonných práv z vadného plnění, která spotřebiteli náleží vůči prodávajícímu, a to zdarma. Aby došlo k vyloučení pochybností v případě uvedených povinností ze strany prodávajícího, ustanovení § 2174a o. z. výslovně stanovuje, že platnost záruky není vázána na splnění povinností stanovených v odstavci 1.

Vzhledem k tomu, že společně s výše uvedenou úpravou došlo ke zrušení obecné úpravy záruky v § 1919 o. z., nemá záruka poskytnutá poskytovatelem digitálního obsahu jasnou oporu a zřejmě se taková záruka na digitální obsah nebo službu bude analogicky řídit obecnou úpravou § 2113 o. z.

Nápravná opatření

Systematika nápravných opatření

Nápravná opatření zakotvená v nové právní úpravě pro spotřebitele jsou rozdělena do dvou skupin. Náprava prvního stupně spočívá v odstranění, ledaže je takové odstranění nemožné nebo nepřiměřeně nákladné. Oproti hierarchii při spotřebitelské koupi není v případě digitálních produktů rozlišováno mezi odstraněním vady opravou a výměnou a způsob vyřízení je tak ponechán na volbě poskytovatele.

Kritéria pro posouzení nemožnosti a nepřiměřenosti jsou stanovena objektivně a s ohledem na všechny okolnosti případu,²² mezi něž mimo jiné patří hodnota, jakou by digitální obsah nebo digitální služba měly, kdyby byly v souladu, a závažnost nesouladu. Jsme přesvědčeni, že hlavním důvodem pro odmítnutí odstranění bude nepřiměřenost nákladů, neboť hovoříme-li o digitálním obsahu nebo digitální službě, nemožnost odstranění vady plnění bude z důvodu charakteru plnění pouze výjimečná.

Není-li možné odstranění vady, má spotřebitel právo na prostředky nápravy druhého stupně, což je přiměřená sleva nebo právo na odstoupení od smlouvy.

Nebude-li se jednat o spotřebitelský vztah, bude úprava práv založena na obecné úpravě § 1914 a násl. o. z.

²² TICHÝ, L. § 2169. In: Švestka, J. et al. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V* (§ 1721–2520, relativní majetková práva). 1. část. Praha 2014, str. 980.

Právo na odstoupení od smlouvy

Odstoupení je v českém právu mimořádným právním jednáním a občanský zákoník stanoví, že odstoupení je možné pouze tehdy, stanoví-li takové právo zákon nebo pokud se na tom strany dohodly.

V návaznosti na toto ustanovení nová úprava o poskytnutí digitálního obsahu v § 2389h o. z. právo uživatele odstoupit zakládá pro případy, je-li poskytovatel v prodlení se svým plněním, avšak jen tehdy, nesplní-li poskytovatel svoji povinnost bez zbytečného odkladu poté, co jej uživatel vyzval k plnění nebo v dodatečné lhůtě, na níž se strany výslovně dohodly. Takové výzvy není zapotřebí, pokud je z prohlášení poskytovatele nebo z okolností zjevné, že poskytovatel digitální obsah neposkytne, anebo vyplývá-li z ujednání stran nebo z okolností při uzavření smlouvy, že je plnění v určeném čase nezbytné, tedy jedná se o fixní závazek. Tato úprava se přitom použije jak pro vztahy se spotřebitelem, tak nespotebitelské vztahy.

Druhým případem, kdy má uživatel, avšak jen jako spotřebitel, právo odstoupit od smlouvy, je poskytnutí vadného plnění za podmínek stanovených v § 2389m o. z. Toto ustanovení zakládá tři okolnosti, přičemž všechny tři cílí na takové okolnosti, při kterých na uživateli nelze požadovat, aby plnění dále užíval. Obecným korektivem možnosti odstoupit je situace, kdy vada je nevýznamná, což ale musí prokazovat poskytovatel při vyvrácení domněnky stanovené v § 2389m odst. 3 o. z.

- Za prvé se bude jednat o selhání prostředků nápravy prvního stupně, tedy odstranění vad, buď opravou, nebo výměnou, přičemž naroveň takovému selhání je postaveno, že z prohlášení poskytovatele nebo z okolností je zjevné, že vada nebude odstraněna v přiměřené době nebo bez značných obtíží pro uživatele.
- Za druhé se jedná o případ, kdy vada je podstatným porušením smlouvy, což je ale jednoznačně pojem českého práva, a nikoliv evropské směrnice. Čl. 14 směrnice o digitálním obsahu totiž používá pojem „závažná povaha nesouladu“, což je jednoznačně pouze část okolností, které lze zahrnout pod pojem podstatného porušení smlouvy.
- Třetí okolností je pak skutečnost, že se vada projevuje i po odstranění, a půjde tedy o opakovaný výskyt vady.²³ Zde je přitom

třeba upozornit na zásadní rozdíl mezi spotřebitelskou kupní smlouvou (§ 2171 o. z.) a smlouvou o poskytnutí digitálního obsahu. Zatímco u spotřebitelské koupě bude opakovaný výskyt třeba interpretovat tak, že se vada vyskytne i po opakované opravě, znění čl. 14 směrnice o digitálním obsahu jednoznačně umožňuje přesun k nápravným opatřením druhého stupně již při projevu či výskytu jakékoli další (tj. jedné) vady po opravě či výměně.²⁴

Odstoupí-li uživatel od smlouvy a byl-li mu hmotný nosič předán v souvislosti s poskytováním digitálního obsahu, vydá jej na jeho žádost a náklady bez zbytečného odkladu poskytovateli. Poskytovatel může požádat o vydání hmotného nosiče do čtrnácti dnů od zániku závazku. Dále, pokud uživatel odstoupí od smlouvy, zdrží se užívání digitálního obsahu, včetně jeho poskytnutí třetí osobě.

Bohužel v rámci transpozice obou směrnic není přijata zvláštní úprava pro vrácení plnění, kdy obchodník dodává digitální obsah nebo digitální služby a spotřebitel poskytuje osobní údaje jako protiplnění. Jak jsme uvedli výše, problematika poskytování osobních údajů bude představovat zásadní témata při výkladu nové úpravy.

Jiná práva spotřebitele v případě vadného plnění

V souvislosti s poskytnutím vadného plnění, které způsobilo vznik škody, přichází v úvahu i odpovědnost za škodu. Škodou je újma způsobená vadným plněním, tedy majetková újma, která nespočívá ve vadě samotného předmětu koupě, ale ve znehodnocení této nebo jiné věci v důsledku vadného plnění. Podmínka souběhu obou nároků vychází z ustanovení § 1925 o. z., podle kterého právo z vadného plnění nevylučuje právo na náhradu škody; čeho lze dosáhnout uplatněním práva z vadného plnění, se však nelze domáhat z jiného právního důvodu.

Z této úpravy je patrné, že odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu jsou odlišné právní povinnosti, které mají jiný účel a jsou založeny na jiných principech a předpokladech odpovědnosti. Odpovědnost za vady stíhá nedostatky vlastního plnění poskytovatele a zajišťuje, aby uživatel obdržel plnění bez vad, tedy aby plnění, které koupil, mělo sjednané vlastnosti a netrpělo ani jinými vadami.

²³ HRÁDEK, J. Czech Republic. In: Hajnal, Z. (ed). *Comparative Analysis of National Jurisdictions Regarding Consumer Sales and Unfair Commercial Practices*. Bukurešť 2020, 7 (15).

²⁴ Důvodová zpráva, sněmovní tisk 947/21, § 2389m; z německého jazykového znění vyplývá zásadní rozdíl mezi úpravou směrnice o prodeji zboží a směrnice o digitálním obsahu: *eine Vertragswidrigkeit tritt trotz des Versuchs des Unternehmers ein, den vertragsgemäßen Zustand der digitalen Inhalte oder digitalen Dienstleistungen herzustellen*.

Smyslem odpovědnosti za škodu je naopak náhrada majetkové újmy vzniklé porušením právní povinnosti nebo vzniklé v důsledku jiné zákonem uznané skutečnosti.²⁵

V souvislosti s poskytnutím vadného plnění, které bylo příčinou škody, může dojít k odpovědnosti za škodu na základě porušení smluvní povinnosti. Odpovědnost z porušení smlouvy je třeba rozdělit mezi případy specificky upravené v rámci jednotlivých smluvních typů, např. kupní nebo nájemní smlouvy apod., a obecné ustanovení o porušení smluvní povinnosti podle § 2913 o. z. Podle tohoto obecného ustanovení, vznikne-li smluvně zavázané straně porušením smlouvy škoda, má poškozený právo na náhradu škody bez ohledu na zavinění škůdce a povinný se může zprostit odpovědnosti pouze tehdy, prokáže-li, že mimořádná, nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vznikla nezávisle na jeho vůli.

Kupující se dále může domáhat náhrady dle § 2939 a násl. o. z., který upravuje odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku, a dále ze zvláštních případů povinnosti k náhradě škody, které by připadaly v úvahu na základě zvláštní povahy plnění.

Právo postihu

Právní úprava výslovně upravuje právo postihu konečného poskytovatele či prodávajícího vůči osobě, která v rámci smluvního řetězce způsobila vadu plnění. Pro právo postihu proti jiné osobě ve smluvním řetězci zákonodárce zavádí nové ustanovení § 2174b o. z., kterým se transponuje čl. 18 směrnice o prodeji zboží a čl. 20 směrnice o digitálním obsahu. Ustanovení § 2174b o. z. se v případě vady digitálního obsahu nebo prodlení s jeho zpřístupněním použije obdobně na základě § 2389r o. z.

Na základě tohoto ustanovení je právo postihu založeno na odpovědnosti v rámci dodavatelského řetězce a jako osoba, u které má konečný prodejce (poslední článek řetězce) právo žádat nápravu, je předchozí osoba v řetězci, tedy podnikatel, který věc konečnému prodejci prodal, resp. poskytl digitální obsah nebo službu digitálního obsahu podle smlouvy. Tato osoba v řetězci pak bude mít právo požadovat nápravu u subjektu, který vadnou věc prodal (poskytl vadný digitální obsah nebo službu), přičemž postihové právo končí vůči osobě, která vadu plnění způsobila.²⁶

Náhrada oprávněné osobě se poskytne ve výši účelně vynaložených nákladů na zjednání nápravy ve vztahu ke spotřebiteli. Může se

tedy jednat například o peněžitou částku odpovídající nákladům na opravu věci, poskytnuté slevě nebo hodnotě zboží, pokud spotřebitel odstoupil od smlouvy nebo mu byla nahrazena. Pokud však podnikatel o vadě plnění věděl anebo plnění zakoupil, ačkoliv nebylo určeno pro spotřebitele, nárok postihu mu nevzniká.

Ustanovení má kogentní povahu, a proto se konečný prodejce ani další členové dodavatelského řetězce, na které se vztahuje právo na nápravu, nemohou svého práva předem vzdát.

Závěr

Hlavním cílem tohoto článku bylo představit strukturovaným způsobem novou právní úpravu, kterou do českého práva přinesla novela spotřebitelských směrnic EU.

Evropský zákonodárce ke změně dosavadních předpisů přitom přistoupil zejména proto, že za poslední desetiletí doznalo nejen spotřebitelské právo, ale i používané nástroje významných změn, které vedly k tomu, že evropské spotřebitelské právo, pokud nemělo skončit jako nepoužitelné, alespoň muselo podchytit dosavadní trendy. Vývoj však pokračuje dále. Zatímco směrnice o prodeji zboží a směrnice o digitálním obsahu již byly transponovány, připravuje se mimo jiné novela směrnice o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku, která by taktéž měla reagovat na nové digitální prostředí.

Hlavní přidaná hodnota nové úpravy, která byla začleněna do občanského zákoníku a zákona na ochranu spotřebitele, spočívá ve vytvoření nového a pokročilého rámce pro problematiku digitálního prostředí a vytvoření institutů, které mají smluvním stranám poskytnout dostatečnou ochranu. Jasným příkladem je komplexní definování digitálního obsahu či služby a řádného plnění, resp. následků, které porušení povinnosti má. V tomto směru jsou podstatné zejména podmínky shody se smlouvou a lhůty pro uplatnění práv z vadného plnění, které reagují na digitální formu obsahu.

Zásadní změnou je pak i připuštění protiplnění za digitální obsah nebo službu spočívající v poskytnutí osobních údajů. Tento přístup, který proti sobě staví lidskoprávní rozměr osobních údajů a jejich majetkovou hodnotu použitou jako protiplnění, se jistě v budoucnu postará o velké diskuse nad přípustností, resp. limity jednání smluvních stran.

²⁵ Nejvyšší soud, sp. zn. 25 Cdo 1612/2004.

²⁶ Důvodová zpráva, sněmovní tisk 947/21, § 2174b.